

DANSK KRONIK

Nye forslag om børneforsorgens administration.

I NTfK 1957 p. 402—03 omtales nogle af de forslag, som socialministeriets administrationsudvalg fremkom med i sin første betænkning (1957). Udvalgets arbejde gav meget hurtigt anledning til fremsættelsen af et lovforslag, som for tiden behandles i et folketingsudvalg. Lovforslagets enkeltheder skal ikke her refereres. Det skal blot nævnes, at socialministeriet i forslaget er gået ind for den siden 1954 bestående ordning, hvorefter børneværnsudvalgenes beslutninger om børns anbringelse udenfor hjemmet kan prøves af domstolene; dog skal det ikke som nu ske ved de almindelige domstole, men ved en specialdomstol for børne- og ungdomsforsorgen.

Administrationsudvalget har nu afgivet sin anden betænkning (Betænkning nr. 191, Kbhvn. 1958, 104 sider), indeholdende udvalgets synspunkter med hensyn til børneforsorgens centrale administration, vejledning af børneværnsudvalgene, børneforsorgens efterværn og andre spørgsmål. De vigtigste og vanskeligste spørgsmål vedrører den fremtidige ordning af børneforsorgens centrale myndigheder. I den første betænkning ville halvdelen af medlemmerne foretrække rekurs til de almindelige domstole (landsretterne) i fjernelsessager og bevarelse af landsnævnet for børneforsorg, medens den anden halvdel foreslog oprettelse af en specialdomstol, hvorved landsnævnet kunne afskaffes. Imidlertid er der ved socialministeriets lovforslag kommet det nye moment ind i billedet, at den i lovforslaget nævnte særlige domstol har fået en mindre specialsagkyndig sammensætning end foreslået i den første betænkning. Den kan næppe erstatte landsnævnet for børneforsorg, og de medlemmer, som anbefalede specialdomstolen, har derfor taget deres standpunkt op til revision og går nu ind for domstolsprøvelse ved landsretterne. — Da der formentlig ret snart kan ventes lovforslag også om de spørgsmål, som udvalget nu har behandlet, skal betænkningens indhold ikke her omtales nærmere.

Seminar om psykiatrisk behandling af lovovertrædere.

I København afholdes i dagene fra 28. april til 9. maj 1958 et internationalt seminar om den psykiatriske behandling af lovovertrædere. Seminaret arrangeret af World Health Organizations regionale kontor for Europa, som har sit sæde i København. Deltagerne er udvalgt af de repræsenterede landes regeringer blandt personer, som er praktisk beskæftiget med behandlings- og forsorgsarbejde med kriminelle, og hovedvægten vil blive lagt på diskussioner om de i nutiden anvendte behandlingsmetoder. Der vil senere blive udarbejdet en rapport om seminarets konklusioner.

Sikkerhedsforanstaltninger overfor farlige sindssyge.

Justitsministeriet har den 25. februar 1958 udsendt et cirkulære om anvendelsen af sikkerhedsforanstaltninger overfor farlige sindssyge

gennem overøvrighedens såkaldte „farlighedsdekreter“ (lov nr. 118 af 13. april 1938 § 10, stk. 1). I cirkulæret hedder det bl. a.:

„I hovedparten af de tilfælde, der omfattes af denne bestemmelse, har den sindssyge begået et forhold, der bortset fra hans tilstand ville være strafbart, således at de fornødne sikkerhedsforanstaltninger vil kunne anordnes af retten i medfør af straffelovens § 70. Det må efter justitsministeriets opfattelse anses for ønskeligt, at afgørelsen af sådanne sager i videst muligt omfang henlægges til domstolene, og man skal derfor anmode om, at den ved sindssygelovens § 10 hjemlede adgang for overøvrigheden til at anordne sikkerhedsforanstaltninger kun benyttes, når det af ganske særlige grunde er påkrævet, f. eks. fordi den sindssyges tilstand udelukker, at han fremstilles i retten, eller i hvert fald må antages at ville blive væsentlig forværret, hvis sådan fremstilling finder sted.“

I cirkulæret nævnes endvidere bl. a., at der skal søges beskikket en tilsynsværge i medfør af analogien af sindssygelovens § 6, når der ved farlighedsdekret iværksættes en frihedsberøvende foranstaltning, og at justitsministeriet, i lighed med en ordning som er truffet med hensyn til sindssyge dømt efter straffelovens § 70, „med mellemrum fra sindssygehospitalet vil udbede sig oplysning om, hvorvidt den sindssyge fortsat må anses for farlig for retssikkerheden, og i givet fald rejse spørgsmål om ophævelse af sikkerhedsforanstaltningerne“.

Udvalg vedrørende psykisk abnorme lovovertrædere.

Justitsministeriet har i december 1957 nedsat et udvalg, der skal overveje spørgsmålet om oprettelse af en særlig behandlingsinstitution for en del af de psykisk abnorme lovovertrædere, som efter de nu gældende regler anbringes på de almindelige sindssygehospitaler.

Udvalget tæller 11 medlemmer. Dets formand er landsdommer *Chr. Ludvigsen*.

Kriminalstatistik.

Det statistiske Departement har udsendt *kriminalstatistikken for året 1955*. Der er foretaget nogle ændringer i talmaterialets opstilling. Således er der indføjet oplysninger om betingede domme i to tabeller, som angiver de idømte retsfølger i kombination med inddelinger efter alder og forbrydelsesart.

Antallet af forbrydelser, som kom til politiets kundskab i 1955, er opgjort til 115.928 mod 111.150 i 1954 (medens antallet af domfældte personer faldt fra 7411 til 7220). Når befolkningstilvæksten tages i betragtning, lå antallet af forbrydelser 26 % over antallet i 1939, men 5 % under gennemsnittet for perioden 1946—54.

Om *kriminaliteten i København i 1957* oplyste politiinspektør A. Haslund ved årsskiftet, at der skete en svag stigning fra 29.506 anmeldte forbrydelser i 1956 til 29.900 i 1957. Det fremhævedes dog i den forbindelse, at man måtte regne med en større reel stigning; det „normale“ tal for 1956 ville nemlig have været lavere, hvis man ikke

under en stor sædelighedssag og en stor bedragerisag havde fundet frem til et betydeligt antal kriminelle forhold, som ellers ikke ville være kommet til politiets kundskab. Opgørelsen viste bl. a. stigning i antallet af tyverier, særlig knallert- og motorcykeltyverier. Politinspektør Haslund fandt ikke tallene for 1957 foruroligende, men fremhævede, at der var grund til at søge en alvorligere udvikling imødegæet. Han anså den disponible politistyrke i det københavnske kriminalpoliti for utilstrækkelig. *Knud Waaben.*

FINSK KRÖNIKA.

Kommittén, som tillsatts av regeringen för att revidera den speciella delen av strafflagen och som består av professor Brynolf Honkasalo såsom ordförande samt professor Bruno A. Salmiala, lagstiftningsrådet dr. Reino Ellilä, justitieråden Yrjö Lehtonen och Lauri Takkunen såsom medlemmar har blivit färdig med sitt förslag till revision av stadgandena om straff för brott mot liv och den kroppsliga integriteten. Vid prövningen av sättet för revisionens genomförande har kommittén funnit de partiella reformernas väg ändamålsenligast och därmed valt samma förfarande som Sverige, där strafflagen under ett par årtionden undergått fullständig revision. Kommittén har utgått från att revisionen bör taga sikte på att ändra gällande straffstadganden endast, då en förändrad rättsuppfattning eller i rättspraxis uppkomna behov det kräver. Förslaget har av justitieministeriet remitterats för utlåtande till högsta domstolen och landets alla hovrätter.

Skiljandet mellan dråp och mord sker ej i förslaget mera på den grund, som i gällande lag, om dödandet utföres med berått mod eller av hastigt mod. I förslagens § 2 ingå de grova fallen av uppsåtligt dödande, för vilka benämningen mord har bibehållits. Mord föreligger enligt paragrafen, om uppsåtligt dödande sker för främjande av annat brott, försåtligt eller på sätt, som ådagalägger särskild grymhet, eller sker av lystnad eller annan låg bevekelsegrund hos gärningsmannen eller dödas tjänsteman till förhindrande av tjänsteåtgärd eller för tjänsteåtgärds skull eller förövas brottet under annan sådan synnerligen försvårande omständighet. Dock icke, om förhållandena i övrigt äro sådana, att omständigheterna såsom helhet betraktade böra anses mildrande, utan gärningsmannen dömes då för dråp enligt § 1.

Då självmord ej ens såsom försök är en straffbar handling, har medverkan till annan persons självmord kunnat straffas endast i det fall, att självmördaren varit ett viljelöst redskap för medverkaren, då medverkaren kan anses såsom medelbar gärningsman. Kommittén har varit av den åsikten, att även i det fall, att en självmördare kan anses ha förutsättningar att bestämma, om han vill leva eller dö, är det en synnerligen förkastlig handling att förmå honom till självmord eller bistå honom därvid, och föreslagit därför dessa handlingars kriminalisering. Straffstadgandet betr. förgiftning har kommittén ansett onödigt, då stagandena om misshandel bereda tillräckligt skydd även mot denna handling, och föreslagit dess upphävande.

I förslaget ingår en allmän kriminalisering av åstadkommande av fara för annans liv eller hälsa, vars förebild är det svenska brottsbalkförslaget kap. 1 § 9. Enligt det föreslagna stadgandet straffas framkallande av sådan fara endast, om det sker uppsåtligen eller av grov oaktsamhet. Straffstadgandet kompletterar det skydd för person, som de speciella stadgandena om framkallande av fara giva.

Den lägre straffbarheten för barnadråp gäller enligt gällande lag endast kvinna, som dödar sitt utom äktenskap avlade barn vid födseln eller strax därefter. I förslaget har den tid, inom vilken dödandet skall äga rum, icke begränsats på sagda sätt, utan den har utsträckts att gälla hela den tid, då kvinna efter nedkomsten befinner sig i härav förorsakat exceptionellt sinnessillstånd. Den tid, kvinna skall anses befinna sig i sådant tillstånd, kan självfallet icke noggrant angivas. Den beror i det enskilda fallet av kvinnans i fråga psykofysiska egenskaper och rådande omständigheter och bör vid sådant förhållande prövas särskilt i varje fall. I förslaget har tidsbestämningen angivits med fästat avseende på kvinnans tillstånd: „vid födseln eller därefter, medan hon ännu är påverkad av förlossningen“.

Enligt kommitténs åsikt kan det ej råda något tvivel om att lägersmannen såsom havandeskapets upphovsman och barnets fader beträffande ansvaret intager samma ställning som en äktenskaplig fader. Fördenskull har ett stadgande om lägersmannen ansetts av behovet påkallat. Då lägersmannen av samma orsak har ansetts skyldig att draga försorg om den kvinna han gjort havande, har stadgandet utsträckts att gälla även vållande av kvinnans död. Stadgandet lyder:

„Den, som underlåter att lämna kvinna, som han gjort havande utom äktenskap, den vård hon på grund av havandeskapet eller födseln honom vederligen är i oundgängligt behov av, med påföljd att kvinnan eller barnet dör eller ådrager sig svår kroppsskada, straffes, om han haft skäl att befara sådan påföljd, med fängelse eller, därest omständigheterna äro synnerligen försvårande, med tukthus ej över fyra år. Äro omständigheterna synnerligen mildrande, vare straffet böter.“

De ovannämnda äro ej de enda ändringarna kommittén föreslår i straffskyddet för liv och den kroppsliga integriteten, men de äro kanhända de som intresserar allmänheten mest.

I rättspraxis har fallet Mykle väckt det största uppseende. Justitieministern satte i fjol Mykles Sang om den røde rubin i kvarstad och rådstuvurätterna i Helsingfors och Raumo fastställde den. Åtalet mot förläggaren och andra i målet indragna är anhängigt vid domstol. Senare sattes av justitieministern även Mykles Lasso kring fru Luna i kvarstad, men kvarstaden blev ej fastställd av rådstuvurätten i Lahtis. Justitiekanslern har dock meddelat, att även de, som haft någonting att göra med sistnämnda boks spridning, skola utan undantag åtalas för utbredning av osedlig litteratur. Fallet har fått til stånd en mycket livlig diskussion i dagspressen.

Brynolf Honkasalo.

NORSK KRONIKK.

Det er fremmet proposisjon — Ot.prp. nr. 25 (1958) — om ny fengselslov på grunnlag av Fengselsreformkomitéens innstilling (omtalt i NTfK 1956 s. 336 flg.). Proposisjonen bygger på innstillingen med enkelte mindre endringer. Mens livstidsfanger etter komitéforslaget skulle kunne løslates på prøve etter 10 år, kan det etter proposisjonen først skje etter 15 år. Etter innstillingen skulle fanger med 3 års fengsel eller mer kunne løslates på prøve etter halv tid. I proposisjonen er grensen høynet til 4 års fengsel.

Etter den någjeldende lovgivning skal det sees bort fra varetektsfradraget ved beregning av tiden for løslatelse på prøve (som kan skje når $\frac{2}{3}$ av straffen er utholdt). Fengselsreformkomitéen opprettholdt dette prinsipp, men det er forlatt i proposisjonen, som innfører den regel at det ved beregning av tiden for prøveløslatelse skal tas hensyn til den samlede frihetsberøvelse. På den måten vil altså domfelte kunne oppnå avkortning også for varetektstiden.

I en særskilt proposisjon — Ot.prp. nr. 5 (1958) — er det fremsatt forslag om endringer i reglene om ansvar for trykt skrift m. v. på grunnlag av en innstilling av Straffelovrådet.

Proposisjonen følger i det helt vesentlige Straffelovrådets innstilling (se NTfK 1956 s. 75 flg.). Av de mer betydningsfulle avvikelser kan nevnes at Straffelovrådets forslag om at ærekrenkelsessaker i lagmannsrett skal behandles med domsmenn istedenfor med jury, ikke er opprettholdt i proposisjonen. Departementet tar imidlertid ikke avstand fra Straffelovrådets forslag, men finner det praktisk at det utstår til spørsmålet om juryordningen kan bli drøftet generelt av straffeprosesskomitéen (oppnevnt 1. februar 1957).

I Ot.prp. nr. 5 er det videre foreslått at adgangen til å omsette en frihetsstraff til skjerpet fengsel (vann og brød eller hårdt natteleie) skal oppheves. Proposisjonen bygger her på et forslag fra Fengselsreformkomitéen.

Opphevelsen av skjerpet fengsel vil føre til et noe øket belegg i fengslene, men særlig stor vil ikke økningen bli, idet skjerpet fengsel i de senere år har hatt en nokså begrenset anvendelse. Det er særlig i „promillesaker“ at omsetning har skjedd i stor utstrekning. Fullstendige statistiske oppgaver foreligger ikke, men det er grunn til å tro at ca. 60 % av promillekjørerne i de senere år har fått omsatt straffen til skjerpet fengsel (vann og brød), dvs. at straffen er fullbyrdet på en tredjedel av den idømte tid. Opphevelsen av skjerpet fengsel vil altså i realiteten bety en vesentlig forlengelse av frihetsberøvelsen for et stort antall promillekjørere.

Ot.prp. nr. 5 inneholder videre forslag til en ny straffebestemmelse, strl. § 145 a, som skal yte vern mot avlytting av lukkede sammen-

komster, av telefonsamtaler m. v. Paragrafen har i proposisjonen denne ordlyd:

- „Med bøter eller fengsel inntil 6 måneder straffes den som
1. ved hjelp av hemmelig lytteapparat avlytter telefonsamtale eller annen samtale mellom andre, eller forhandlinger i lukket møte som han ikke selv deltar i, eller
 2. ved hjelp av lydbånd eller annen teknisk innretning hemmelig gjør opptak av samtale som foran nevnt eller av forhandlinger i lukket møte som han enten ikke selv deltar i, eller som han har skaffet seg adgang til ved falske foregivender eller ved å snike seg inn, eller
 3. anbringer lytteapparat, lydbånd eller annen teknisk innretning i øyemed som foran nevnt.

Medvirkning straffes på samme måte.

Offentlig påtale finner bare sted når det kreves av almene hensyn.“

Av andre lovendringer som er tatt op i Ot.prp. nr. 5, kan nevnes et forslag om en utvidelse av adgangen til å innrømme varetektsfradrag ved anbringelse etter løsgjengerloven i tvangsarbeidshus. I dag er ordningen den at en domfelt som anbringes bare får fradrag i anbringelsestiden for varetekt utholdt *etterat* statsadvokaten har truffet beslutning om anbringelse. De fleste som anbringes har imidlertid siftet i varetekt også noen tid *før* statsadvokatens anbringelsesbeslutning foreligger. Løsgjengerlovens § 28 annet ledd foreslås nå endret slik at det blir adgang for påtalemyndigheten til å gi fradrag også for denne varetekstid, såfremt domfelte ikke selv har foranlediget varetektsoppholdet.

Det ble nevnt i forrige kronikk (NTfK 1957 s. 406) at ungdomskriminaliteten er steget ganske sterkt siden 1950. Stigningen i perioden 1950—56 har for *straffbare for forbrytelse* (personer med påtaleunnløstelse eller straff for forbrytelse) vært ca. 65 % pr. 1000 innbyggere i aldersgruppen 14 til 20 år.

Tallet på ungdom i aldersgruppen 14 til 20 år har ennå ikke steget nevneverdig, men i årene som kommer vil det bli en ganske sterk økning som følge av de særlig store fødselskull i årene 1942 og utover.

Nedenstående tabell viser antall personer i aldersgruppene 14 til 17 år og 18 til 20 år i 1950 og 1956 og i årene 1960, 1965 og 1970. (Tallene for de tre sistnevnte år bygger på befolkningsstatistikkens prognosetabeller.)

	14—17 år	18—20 år
1950	161.247	133.085
1956	175.294	120.607
1960	223.619	131.901
1965	247.688	185.594
1970	241.522	177.300

Neste tabell viser antall unge lovovertridere (straffbare for forbrytelse) som man vil få i årene 1960, 1965 og 1970 under forutsetning av at kriminalitets- og oppdagelsesfrekvensen blir den samme som i 1956. For sammenligningens skyld er også medtatt kriminalstatistikens tall for 1950 og 1956.

	14—17 år	18—20 år	I alt
1950	471	484	955
1956	1025	577	1602
1960	1315	634	1949
1965	1457	893	2350
1970	1421	854	2275

Det fremgår av tabellen at selv om ungdomskriminaliteten relativt sett ikke skulle forverre seg i årene fremover, vil myndighetene likevel få langt flere unge lovovertridere til behandling enn før.

Anders Bratholm.

SVENSK KRÖNIKA

Utlänningslagen av år 1913 har ersatts av en ny *lag om utlänning för brott* av den 6 desember 1957, vilken trätt i kraft den 1 januari 1958. I den nya lagen har særskilt ettersträvats att tillvarata rätts-säkerhetens interesse. En viktig nyhet är att utlänning ej får ske till land där den utlämnade löper risk att utsättas för politisk förföljelse. Vidare skall utlänning av en person ej få äga rum, om utlämningen på grund av hans ungdom, hälsotillstånd eller personliga förhållanden i övrigt framstår såsom uppenbart oförenlig med humanitetens krav. Den som utlämnas får aldrig straffas med döden. Förfarandet i utlämningsärenden anknyter nära till den vanliga ordningen för rättegången i brottmål. Liksom för närvarande skall de legala förutsättningarna för utlänning prövas av högsta domstolen men själva beslutet om utlänning meddelas av Kungl. Maj:t i statsrådet.

Tills vidare blir den nya lagstiftningen tillämplig även på utlänning till de nordiska länderna med de avvikelser som följer av att konventionerna med dessa länder alljämt är i kraft. Arbete pågår emellertid för åstadkommande av en särskild ordning för utlämningsväsendet inom Norden.

Under lagstiftningsarbetet har, i anledning av att förutsättningarna för utlänning skärpts och nya hinder för utlänning tillskapats, uppmärksamats frågan i vad mån det är möjligt att här i landet för utomlands begångna brott lagföra och döma utlänningar, som tagit sin tillflykt hit och ej kan utlämnas. I detta hänseende må nämnas, att genom en lagändring i 1 kap. 2 § strafflagen den svenska domsrätten utvidgats. Hittills har, när det gäller brott som utom riket begåtts av utländsk man, svensk domsrett icke förelegat i andra fall än då brottet begåtts mot Sverige eller svensk man. Den genomförda lagändringen innebär, att även brott med annat angreppsobjekt skall omfattas av

svensk domsrätt. Förutsättning är att å gärningen enligt svensk lag kan följa straffarbete och att gärningen ej var fri från straff enligt den lag, som gällde på gärningsorten. För åtal krävs förordnande av Konungen.

I statsverkspropositionen till årets riksdag lämnas vissa uppgifter om beläggningen å fångvårdsanstalterna och beröres den pågående nybyggnadsverksamheten. Under tiden den 1 december 1953 — 1 december 1957 har antalet intagna ökat från 3.225 till 4.174 den 1 december 1957. Ökningen under det sista året var icke särskilt markant, endast 70 personer; ökningen faller emellertid huvudsakligen på intagna med långa strafftider, vilket inneburit ökade anspråk på utrymmen.

Man räknar med att fångvården för närvarande disponerar 3.800 platser, vilket innebär att 500 platser under senaste året tillkommit genom nybyggnader och nyanskaffningar av utrymmen.

Till jämförelse med dessa uppgifter angående de intagna kan nämnas, att den 1 oktober 1957 stod 9.973 villkorligt dömda under övervakning och 1.287 villkorligt frigivna under tillsyn.

Av den byggnadsverksamhet som pågår må nämnas en utbyggnad av Hall, 72 platser, och uppförande av två nya anstalter för förvaringsklientelet i Mariefred och Hällby om vardera 90 platser, ombyggnadsarbeten vid ungdomsanstalten Skenäs och uppförande av nya anstalter för vanligt fångklientel i Tidaholm och Norrtälje för vardera 150 intagna. Dessa byggnadsarbeten beräknas bli slutförda under 1958. Under slutet av 1957 togs en ny anstalt i Skogome utanför Göteborg i bruk, vilken tills vidare avses för häktade. En ny kvinnoanstalt i Frövi med 78 platser beräknas kunna tagas i bruk under senare delen av 1959. Byggnadsverksamheten beträffande de tre anstalter (Österåker, Kumla och rannsakningsfängelse i Stockholm), vilka enligt principbeslut av riksdagen skall ersätta Långholmen, beräknas taga sin början under 1959.

På justitieministerns uppdrag har byggnadsstyrelsen och fångvårdsstyrelsen föreslagit en avvecklingsplan för det gamla anstaltsbeståndet. Man har funnit ändamålsenligt att göra av med praktiskt taget allesamman. Hur snabbt avvecklingen kan ske, beror på hur antalet intagna utvecklar sig och på de anslag som beviljas för nybyggnader.

Den utredning om trafiknykterhetslagstiftningen som tidigare förebådats (se NTfK 1957 s. 339) har nu tillsatts med borgmästaren *Olov Rylander* som ordförande. I direktiven för utredningen uttalar kommunikationsministern, statsrådet *Gösta Skoglund* bl. a., att de nuvarande i vissa avseenden alltför stela reglerna angående rattfylleribrotten bör ersättas med en lagstiftning som är ägnad att på ett mera smidigt och ändamålsenligt sätt tillgodose sitt syfte. Det kan övervägas att för de lindriga fallen använda en brottstyp av karaktären ordningsförseelse, som är grundad på en promilleregler och för vilken straffet regelmässigt utgöres av böter. För de mera kvalificerade fallen

synes den direkta anknytningen till blodalkoholvärdet böra slopas. Samtliga dessa fall bör som en följd härav bedömas under en fri bevisprövning och påföljden utmätas med beaktande av samtliga föreliggande omständigheter. Det bör övervägas om inte numera, sedan en allmän anslutning vunnits kring uppfattningen om det förkastliga i rattfylleribrottet, mera differentierade reaktionsformer än ett schablonmässigt ådömt ovillkorligt frihetsstraff skulle kunna användas i större utsträckning. I detta sammanhang pekas på den av strafflagberedningen föreslagna möjligheten att kombinera bland annat böter och villkorlig dom. Enligt direktiven skall utredningen vidare överväga i vad mån prövningen av fråga om indragning av körkort till följd av trafiknykterhetsbrott och andra trafikbrott kan överflyttas från länsstyrelse till domstol. Vidare skall utredningen företaga en undersökning av utformningen av den kliniska undersökningen vid blodprovstagning och i samband därmed pröva huruvida metoderna kan förbättras och om flera prov än för närvarande bör ingå i undersökningen.

Genom en lag som träder i kraft den 1 januari 1959 har rättegångsbalkens regler om rådhusrätts domförhet i brottmål ändrats. Beroende på målets beskaffenhet är rådhusrätt för närvarande sammansatt på något av följande tre sätt. Huvudregeln är att tre eller fyra lagfarna domare deltagar. I mål om ansvar för brott, varå kan följa straffarbete i två år eller därutöver, skall rådhusrätten bestå av en lagfaren domare samt en nämnd med lägst sju och högst nio nämndemän. I fråga om mål som allenast rör ansvar för brott, varå icke kan följa svårare straff än böter och i vilka anledning ej förekommer att målsägande finnes, är rådhusrätten domför med endast en lagfaren domare.

Enligt de nya domförhetsreglerna skall rådhusrätt alltid bestå av en lagfaren domare med nämnd, utom i de bötesmål då en ensam domare prövar målet. Beträffande antalet nämndemän stadgas, att rådhusrätt skall vara domför med tre i nämnden, om målet rör ansvar för brott, varå icke kan följa straffarbete eller avsättning; för övriga fall bibehålles den större nämnden. Reformen innebär att de allra flesta av de mål, som hittills handlagts av ett juristkollegium med i regel tre domare, i fortsättningen kommer att handläggas av en domare med tremansnämnd.

Att frågan om domförhetsreglerna tagits upp till särskild behandling, innan den pågående utredningen av frågan om rådhusrätternas förstatligande slutförts, torde framför allt bero på att den ökade måltillströmningen har framkallat en stigande målbilans vid åtskilliga domstolar. Under lagstiftningsarbetet framhölls att förseningar med målets avgörande är ägnade att inge allvarliga betänkligheter, icke minst ur rättssäkerhetssynpunkt; bevisningen förflyktigas och ur kriminalpolitiska synpunkter innebär långsamheten ansevärliga olägenheter. Den nya ordningen medger ett effektivare utnyttjande av tillgänglig domarpersonal.

I propositionen gjordes även några uttalanden om värdet av att nämnd deltagar i rättsskipningen. Nämnden möjliggör ett för rättskipningen värdefullt samspel mellan yrkesdomarens fackmässiga betraktelsesätt och lekmännens på praktisk erfarenhet av olika verksamhetsformer och levnadsförhållanden grundade synpunkter. Det pekades på bevisvärderingen och även vissa bedömningsfrågor och bestämmandet av påföljd. Några farhågor med hänsyn till rättssäkerheten torde man icke behöva hysa. Erfarenheterna har givit vid handen, att ett större fackdomarinslag än en lagfaren domare icke är erforderligt i de nuvarande tredomarmålen.

Under riksdagsbehandlingen av propositionen restes från en minoritet bestämda invändningar mot lagförslaget främst ur synpunkten att alla spörsmål som äger samband med frågan om rådhusrätternas framtida organisation samt sammansättningen av dessa och övriga underrätter borde övervägas i ett sammanhang.

Till justitieministern har utredningsmannen för frågor om straff- tidsberäkning m. m. professor *Ivar Agge*, som biträts av hovrätts- assessorn *Carl Holmberg*, avlämnat en den 11 december 1957 dagtecknad promemoria. Utredningen tillsattes i december 1954 och hade till uppgift att söka åstadkomma en förenkling av reglerna om straff- tidsberäkning och tid för villkorlig frigivning. I promemorian fram- hålles, att strafflagberedningen i sitt för ett år sedan avlämnade betän- kande Skyddslag (SOU 1956:55) framlagt förslag även till nya be- stämmelser om sammanträffande av brott och straff, villkorlig fri- givning m. m. En genomgång av förslaget i dessa delar visar, att de med nuvarande lagstiftning föreliggande svårigheterna beträffande straff- tidsberäkning och tid för villkorlig frigivning undanröjes. Utred- ningsmannen har därför funnit att andra bestämmelser än dem straff- lagberedningen föreslagit inte är påkallade.

Till president i Svea hovrätt från den 1 oktober 1957 har utnämnts statsrådet *Herman Zetterberg*. Presidenten Zetterberg är född 1904, blev 1942 hovrättsråd i hovrätten och var sedan 1945 justitieminister. Till ny justitieminister har utnämnts konsultativa statsrådet, f. d. justitierådet *Ingvar Lindell*. Statsrådet Lindell, som är född 1904, kvarstår efter regeringsombildningen i slutet av oktober 1957 som justitieminister. Till konsultativt statsråd har därvid utnämnts stats- sekreteraren i justitiedepartementet, hovrättsrådet i hovrätten för övre Norrland *Björn Kjellin*, f. 1910. Statssekreterare i justitiedepar- tementet är nu hovrättsrådet i Svea hovrätt *Per Bergsten*, f. 1913.

Till justitieråd från den 1 oktober 1957 har utnämnts expeditions- chefen *Otto Petrén*. Justitierådet Petrén, som är född 1912, blev hov- rättsråd i hovrätten över Skåne och Blekinge 1953 och har sedan 1954 uppehållit befattningen som expeditionschef i handelsdepartementet.

Carl Holmberg.